

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în
funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului**

(Sesizarea nr. 31a/2015)

CHIȘINĂU

16 iulie 2015

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dlui Alexandru TĂNASE, *președinte*,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dlui Teodor Papuc, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 iulie 2015
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând aceeași sesizare în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea domnului Anatol Șalaru, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, depusă la Curtea Constituțională pe 10 iulie 2015, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului.

2. Autorul sesizării susține că prin adoptarea hotărârii contestate a fost încălcat articolul 1 alin. (3) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 13 iulie 2015, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului.

5. De asemenea, Curtea a solicitat opiniile *amicus curiae* ale asociațiilor obștești „Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei” (APSCF), „Centrul de Resurse Juridice din Moldova” (CRJM), „Promo-LEX”, „Juriștii pentru Drepturile Omului” (JDO), „AVE Copii”, „Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului” (CREDO), „Centrul de Investigații Jurnalistice” (CIJ), Consiliului Național al ONG-urilor din Republica Moldova.

6. În ședința plenară publică a Curții a fost prezent dl deputat Anatol Șalaru. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Ion Creangă, șef al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

7. În interesul înfăptuirii justiției constituționale, Curtea a invitat în calitate de intervenienți în prezenta cauză, în procedurile în fața Curții, organizații neguvernamentale active în domeniul drepturilor omului, în general, și al drepturilor copilului, în particular.

8. „Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei” (APSCF), „Centrul de Resurse Juridice din Moldova” (CRJM), „Promo-LEX” și „Juriștii pentru Drepturile Omului” au dat curs solicitării Curții Constituționale, prezentând opinii scrise și participând în calitate de intervenienți la ședința publică a Curții.

ÎN FAPT

9. Potrivit Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului, Parlamentul numește doi Avocați ai Poporului autonomi unul față de celălalt, dintre care unul este specializat în problemele de protecție a drepturilor și libertăților copilului.

10. Articolul 7 din lege stabilește că pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului se instituie o comisie parlamentară specială, alcătuită din membri ai Comisiei pentru drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

11. În conformitate cu prevederile legale, prin Hotărârea Parlamentului nr. 82 din 30 aprilie 2015 a fost constituită Comisia parlamentară specială pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului

12. Concursul pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului s-a desfășurat potrivit Regulamentului aprobat pe 14 mai 2015 în cadrul unei ședințe a Comisiei speciale.

13. În urma concursului desfășurat, Comisia a înaintat Plenului Parlamentului candidaturile dlui Eugen Rusu și a dnei Ecaterina Burlacu pentru numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului.

14. Potrivit Raportului Comisiei, candidații la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului – dl Eugen Rusu și dna Ecaterina Burlacu – au fost intervievați în prezența unor reprezentanți ai societății civile și mass-media. Comisia specială i-a examinat și evaluat pe candidați. În privința candidatei Ecaterina Burlacu, raportul susține certitudinea pregătirii sale profesionale și a abilităților necesare pentru exercitarea acestei funcții. Potrivit aceluiași raport, dna Ecaterina Burlacu întrunește condițiile legale prevăzute pentru ocuparea funcției de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, este pregătită din punct de vedere teoretic în domeniul drepturilor copilului, în cel al dreptului constituțional, cunoaște cadrul legislativ internațional și național, are o experiență de peste 10 ani în

domeniul juridic în cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

15. În urma redactării Raportului Comisiei speciale și a avizelor explicative necesare, prin Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015, dna Ecaterina Burlacu a fost numită în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, pentru un mandat de 7 ani. Hotărârea a intrat în vigoare la data adoptării.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

16. Prevederile relevante ale Constituției (Monitorul Oficial, 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

„[...]

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

[...]”

Articolul 50 Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„[...]

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

[...]”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege; [...]"

Articolul 74 Adoptarea legilor și hotărârilor

„[...]

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

[...]"

17. Prevederile relevante ale Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman) (M.O., 2014, nr. 110-114, art. 278) sunt următoarele:

Articolul 1 Activitatea Avocatului Poporului (Ombudsmanului)

„(1) **Avocatul Poporului (Ombudsmanul) (în continuare – Avocatul Poporului) asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.**

(2) **Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedeele reglementate de prezenta lege.**

(3) Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale, de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

(4) Activitatea Avocatului Poporului și a funcționarilor care activează sub autoritatea sa are caracter public.”

Articolul 5 Mandatul Avocatului Poporului

„(1) Parlamentul numește doi Avocați ai Poporului autonomi unul față de celălalt, dintre care unul este specializat în problemele de protecție a drepturilor și libertăților copilului.

(2) Avocatul Poporului este numit în funcție pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit. Mandatul începe la data depunerii jurământului.

(3) Avocatul Poporului exercită funcție de demnitate publică.

(4) În cazul încetării înainte de termen a mandatului de Avocat al Poporului, în cel mult 3 luni se numește un nou Avocat al Poporului.

(5) Avocatul Poporului se află în exercițiul funcțiunii până la preluarea funcției de către succesorul său, cu excepția cazului de încetare a mandatului înainte de termen sau de revocare din funcție în temeiurile prevăzute la art. 14.

(6) Declaraarea stării de urgență, de asediu sau de război pe întreg teritoriul țării sau în unele localități nu suspendă activitatea Avocatului Poporului și nu restrânge atribuțiile lui.”

Articolul 6 Condițiile de eligibilitate

„(1) Funcția de Avocat al Poporului poate fi deținută de persoana care corespunde următoarelor cerințe:

- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) deține diplomă de licență sau echivalentul acesteia;

d) are o vechime în muncă de cel puțin 10 ani și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului;

- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) cunoaște limba de stat.

(2) La funcția de Avocat al Poporului nu poate candida persoana care:

a) are antecedente penale, inclusiv stinse, pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;

b) a fost concediată sau eliberată din funcție din motive imputabile.”

Articolul 7 Selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului

„(1) Pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului se instituie o comisie parlamentară specială, alcătuită din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, numiri și imunități. Comisia parlamentară specială organizează concursul public de selectare a candidaților la funcția de Avocat al Poporului conform regulamentului aprobat de aceasta.

(2) Informația despre organizarea și desfășurarea concursului, despre cerințele față de candidați și despre actele care urmează a fi prezentate se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului și se publică în mijloacele de informare în masă cu cel puțin 20 de zile înainte de data desfășurării concursului.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului se bazează pe următoarele principii:

a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber la concurs oricărei persoane care întrunește cerințele stabilite de lege;

b) transparența, prin oferirea de informații referitoare la modul de desfășurare a concursului tuturor celor interesați;

c) tratamentul egal, prin aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selectare și a condițiilor de desfășurare a concursului în raport cu toți candidații.

(4) CV-urile candidaților se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului pentru consultarea publicului.

(5) Concursul se consideră valabil dacă la el participă cel puțin doi candidați pentru fiecare poziție anunțată în concurs. În cazul în care nu au fost depuse suficiente dosare de participare la concurs sau candidații nu întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege, se anunță un concurs repetat, care se organizează în termen de 30 de zile.

(6) Concursul pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului se organizează cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea mandatului Avocatului Poporului în exercițiu.

(7) Informația privind rezultatele concursului se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului și se publică în mijloacele de informare în masă.”

Articolul 8 Procedura de numire în funcție

„(1) Comisia parlamentară specială selectează candidații care au acumulat cel mai mare punctaj la evaluare, câte 2 pentru fiecare poziție de Avocat al Poporului, și îi prezintă plenului Parlamentului pentru numire. Pentru fiecare candidat se întocmește un aviz argumentat.

(2) Se numește în funcția de Avocat al Poporului candidatul care a obținut votul majorității deputaților aleși. Dacă în primul tur de scrutin niciun candidat nu obține numărul necesar de voturi, candidatul/candidații cu cele mai multe voturi se înaintează pentru următorul tur de scrutin.

(3) În cazul în care nu s-a întrunit numărul necesar de voturi pentru numirea Avocatului Poporului, comisia parlamentară specială, în termen de 15 zile, anunță un nou concurs care va fi organizat și desfășurat în conformitate cu art. 7.”

Articolul 17 Atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului

„(1) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului acordă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii în formă corespunzătoare maturității sale intelectuale și mintale.

(2) Pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este în drept să acționeze din oficiu pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali.

(3) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului cooperează cu oricare persoană, organizație necomercială, instituție sau autoritate publică cu activitate în domeniu.

(4) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului decide asupra cererilor privind încălcarea drepturilor și libertăților copilului.

(5) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

(6) În activitatea sa, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este asistat de o subdiviziune specializată din cadrul Oficiului Avocatului Poporului.”

18. Prevederile relevante ale Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului (M.O., 2015, nr. 177-184, art. 368) sunt următoarele:

„În temeiul art. 6 și al art. 8 din Legea nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul),

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Doamna Ecaterina BURLACU se numește în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, pentru un mandat de 7 ani.

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

19. Prevederile relevante ale Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative (M.O., 2002, nr. 36-38, art. 210) sunt următoarele:

Articolul 11

Hotărârile

„(1) Hotărârile Parlamentului sunt acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate, și nu se supun procedurii de promulgare. Hotărârile cu caracter individual și alte hotărâri care nu conțin norme de drept pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) Hotărârile Parlamentului se adoptă:

[...]

c) pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice;

[...]”

20. Prevederile relevante ale Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicat în M.O., 2007, nr. 50, art. 237), sunt următoarele:

Articolul 92

Procedura de alegere, numire sau de propunere pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat

„(1) Hotărârile cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat care, potrivit Constituției și altor legi, se fac de către Parlament, se adoptă în condițiile art.74 alin.(2) din Constituție. În același mod

se adoptă și hotărârile Parlamentului cu privire la destituirea (revocarea) persoanelor oficiale vizate, cu excepțiile stabilite de legislație.

(2) Chestiunea cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat se supun dezbaterii Parlamentului după prezentarea raportului Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

(3) În procesul întocmirii raportului comisia va examina candidaturile pentru alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat, având dreptul de a chema spre audiere persoanele în cauză.”

ÎN DREPT

21. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează, în esență, respectarea criteriilor stabilite de lege la numirea în funcție a Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.

22. Astfel, sesizarea se referă la respectarea principiului legalității într-un stat de drept, și anume la numirea unor persoane în funcțiile de demnitate publică.

A. ADMISIBILITATEA

23. În conformitate cu decizia sa din 13 iulie 2015 (a se vedea § 3), Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

24. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputații în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

25. Curtea observă că obiectul controlului constituționalității îl constituie Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului.

26. În acest sens, articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție dispune, Curtea Constituțională:

„[...] exercită, la sesizare, controlul constituționalității [...] hotărârilor Parlamentului [...]”

27. În ceea ce privește aplicarea articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție în raport cu Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, prin Hotărârea nr.10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii nr. 16 din 28 mai 1998 cu privire la interpretarea articolului 20 din Constituția Republicii Moldova în redacția Hotărârii nr. 39 din 9 iulie 2001, Curtea Constituțională a menționat următoarele:

„[...] Constituția Republicii Moldova, prin art.135 alin. (1) lit. a), abilitează Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, fără a face distincție între actele normative și cele individuale. [...]”

28. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că actele administrative cu caracter individual, adoptate de către Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit, fac obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

29. În dispozitivul Hotărârii sale nr. 29 din 21 decembrie 2010, Curtea a statuat că „Actele cu caracter individual, emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, cu referire la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pe durata mandatului, și anume: [...] avocat parlamentar (avocatul poporului potrivit noii legi) – pot face obiect al controlului constituționalității **sub aspectul formei și al procedurii de adoptare.**”

30. În acest sens, examinarea procedurii de adoptare a actului supus controlului constituționalității implică atât verificarea respectării procedurii de emitere/adoptare a actului, precum și verificarea respectării exigențelor legale necesare pentru numirea în / destituirea din funcție a persoanelor oficiale.

31. Având în vedere cele menționate și în conformitate cu practica sa referitoare la exercitarea, în urma sesizării, a controlului constituționalității actelor emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern cu privire la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, Curtea va exercita controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului.

32. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea relației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

33. Prin urmare, Curtea va examina actul contestat și va efectua aprecierea juridică a circumstanțelor de drept și de fapt prin prisma articolului 1 alin. (3) din Constituție, precum și a raționamentelor expuse în jurisprudența sa anterioară.

B. JURISPRUDENȚA CONSTITUȚIONALĂ A ALTOR STATE

34. Prin Decizia nr. 251 din 30 aprilie 2014, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat cu privire la constituționalitatea numirii unui membru neexecutiv în Consiliul Autorității de Supraveghere Financiară. În

susținerea sesizării lor, un grup de deputați și de senatori din Parlamentul României au depus CV-ul acelui membru, invocând lipsa experienței lui profesionale în domeniul financiar al instituțiilor de credit și/sau al instituțiilor financiare nebancare de minimum 9 ani de la data absolvirii studiilor superioare de lungă durată, așa cum prevedea legea.

35. Examinând sesizarea, Curtea Constituțională a României a subliniat că pot fi supuse controlului de constituționalitate hotărârile Parlamentului care afectează valori, reguli și principii constituționale sau, după caz, organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional. În acest sens, criticile de neconstituționalitate trebuie să aibă o evidentă relevanță constituțională, și nu una legală ori regulamentară. Prin urmare, toate hotărârile plenului camerelor Parlamentului pot fi supuse controlului de constituționalitate, dacă în susținerea criticii de neconstituționalitate sunt invocate dispoziții cuprinse în Constituție. Invocarea acestor dispoziții nu trebuie să fie formală, ci efectivă. Curtea a mai reținut, în privința hotărârilor care prin obiectul lor vizează organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional, că norma de referință, în cadrul controlului de constituționalitate exercitat, poate fi atât o dispoziție de rang constituțional, cât și una infra-constituțională, ținând cont de dispozițiile articolului 1 alin. (5) din Constituția României, care consacră principiul legalității. O atare orientare a Curții este dată de domeniul de maximă importanță în care intervin aceste hotărâri – autorități și instituții de rang constituțional –, astfel încât și protecția constituțională oferită autorităților sau instituțiilor fundamentale ale statului trebuie să fie una în consecință. Prin urmare, **hotărârile plenului celor două camere ale Parlamentului care vizează organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional pot fi supuse controlului de constituționalitate chiar dacă actul normativ pretins încălcat are valoare infra-constituțională.**

36. Analizând situația de fapt și actele depuse la dosar, Curtea a reținut că nu este respectată una dintre condițiile legale pentru numirea în funcția de membru neexecutiv al Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară. În fine, Curtea Constituțională a României a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului României privind numirea președintelui și a unui membru neexecutiv ai Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară în ceea ce privește numirea membrului neexecutiv al Consiliului.

37. Prin Decizia nr. 389 din 2 iulie 2014, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat cu privire la constituționalitatea Hotărârii Parlamentului României privind numirea prim-vicepreședintelui, membru executiv, și a unui membru neexecutiv al Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară. Autorii sesizării au susținut faptul că prim-vicepreședintele, membru executiv numit, nu avea experiența cerută de lege. Curtea a reținut că experiența profesională a acestei persoane nu se

circumscria condițiilor prevăzute de lege. Curtea Constituțională a României a declarat neconstituțională Hotărârea atacată.

C. FONDUL CAUZEI

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 ALIN. (3) DIN CONSTITUȚIE

38. Autorul sesizării pretinde, în special, că hotărârea contestată contravine articolului 1 alin. (3) din Constituție, dispozițiile căruia prevăd următoarele:

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Argumentele autorului sesizării

39. Autorul sesizării pretinde că, în exercitarea mandatului său, Avocatului Poporului îi revine un număr de atribuții, precum reprezentarea persoanelor fizice sau a grupurilor de persoane fizice în fața autorităților publice sau a instanțelor de judecată în cazurile ce vizează drepturile și libertățile omului. Autorul sesizării pune la îndoială calificarea și competența nou-numitului Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, precum și existența unei activități notorii în domeniul apărării și promovării drepturilor omului. Lipsa de experiență ar face ca activitatea instituției Avocatului Poporului pentru drepturile copilului să fie inefficientă.

40. Autorul sesizării invocă observațiile Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului, care vizează formarea specialiștilor în acest domeniu. Observațiile Comitetului de Miniștri susțin faptul că specialiștii pentru protecția drepturilor copilului trebuie să dea dovadă de o formare interdisciplinară adecvată în acest domeniu și să dețină pregătirea necesară pentru comunicarea cu copiii, mai ales cu cei aflați în situații de vulnerabilitate sau de risc. Potrivit autorului sesizării, doamna Ecaterina Burlacu nu dispune de pregătirea corespunzătoare pentru a acorda asistență juridică în domeniul drepturilor copilului, așa cum o cer documentele internaționale.

1. Argumentele autorităților

41. În opinia sa, Parlamentul a susținut că persoana numită în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului a activat anterior în cadrul Direcției Generale Juridice a Secretariatului Parlamentului și, prin urmare,

dispune de o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului. De asemenea, prin adoptarea hotărârii contestate, Parlamentul susține că a confirmat întrunirea tuturor exigențelor legale de către candidat.

42. Asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului” (JDO) a menționat necesitatea respectării uneia dintre cerințele legale pentru numirea în funcția de Avocat al Poporului: *activitatea notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului*. Asociația a menționat că activitatea de apărare și promovare a drepturilor omului se referă, în principal, la monitorizarea, documentarea și raportarea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale; inițierea procedurilor în fața instanțelor naționale și/sau internaționale în vederea apărării drepturilor și libertăților fundamentale; contribuția la conștientizarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale; activități de *lobby* și *advocacy* pentru respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

43. În opinia JDO, în cazul numirii dnei Ecaterina Burlacu în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului nu a fost respectată cerința privind „activitatea notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului”, întrucât domnia sa nu este cunoscută ca activistă pentru promovarea și apărarea drepturilor omului. Activitatea în cadrul Direcției Generale Juridice a Secretariatului Parlamentului nu poate fi echivalată cu o activitate „notorie” în domeniul promovării și apărării drepturilor omului.

44. Cu referire la activitățile notorii ale candidatului la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului „Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei” (APSCF) și „Centrul de Resurse Juridice din Moldova” (CRJM) au menționat o serie de acțiuni, printre care: pledoaria publică la nivel național și internațional, în numele copiilor; comunicarea cu copiii/adolescenții/părinții; monitorizarea aplicării cadrului legal și normativ național și internațional în domeniul drepturilor copilului; experiența notorie în prestarea de servicii sau apărarea și garantarea drepturilor copiilor și existența unei experiențe vaste în domeniul incluziunii copiilor cu diverse vulnerabilități sociale ș.a.

45. APSCF și CRJM au susținut că aceste chestiuni nu au fost puse în dezbatere în cadrul ședinței Comisiei parlamentare speciale pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, și nici în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

46. Potrivit acestor organizații, profesionalismul și notorietatea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului privesc viitorul tuturor copiilor din țara noastră. Experiența și notorietatea sunt două elemente care dau puterea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului și, prin urmare, îl fac ascultat de către instituții, autorități etc., el reprezentând de fapt o voce a copiilor.

47. În opinia asociației obștești „Promo-LEX”, instituția Avocatului Poporului trebuie să asigure respectarea drepturilor și libertăților omului în societate. Gradul înalt de independență și atribuțiile cu care este investit conferă acestuia pârghii importante pentru promovarea respectării

drepturilor omului. Pentru utilizarea acestor pârghii, Avocatul Poporului trebuie să îndeplinească condițiile experienței profesionale demonstrate în apărarea drepturilor omului, a reputației ireproșabile și a notorietății în domeniul apărării drepturilor omului.

48. „Promo-LEX” consideră că în această funcție trebuie numită o persoană cu experiență în domeniu, și nu în curs de specializare. În cazul desemnării de către legislativ a Avocatului Poporului nu poate fi admis principiul oportunității și discreției politice.

49. Potrivit „Promo-LEX”, numirea în funcția de Avocat al Poporului a unei persoane care nu întrunește condițiile legale subminează principiile democrației și statului de drept. Promovarea în această funcție importantă pentru asigurarea respectării drepturilor omului a unei persoane care nu întrunește condițiile necesare de experiență și notorietate poate compromite principiile legalității, egalității, imparțialității, transparenței, echității sociale și democrației, în baza cărora activează Avocatul Poporului. Situația existentă poate conduce la compromiterea instituției Avocatului Poporului *per se*. Un astfel de efect este inacceptabil într-o societate democratică.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

- Principiul legalității

50. Curtea notează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică. Potrivit acestui principiu, autoritățile statale trebuie să respecte dispozițiile legale în vigoare și să se supună principiilor fundamentale ale Constituției.

51. Curtea relevă că la baza statului de drept, consacrat de articolul 1 alin. (3) din Constituție, stă **principiul legalității**. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (articolul 7 din Constituție), iar respectarea legilor care nu contravin în mod vădit Constituției este obligatorie.

52. **Importanța principiului legalității presupune, așadar, respectarea legilor, această exigență fiind impusă nu doar indivizilor sau persoanelor juridice private, ci și autorităților și instituțiilor publice.** În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate (*Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §42*).

53. Curtea reține că principiul *preeminenței dreptului*, caracteristic unui stat de drept, **impune obligația respectării legii cu precădere de către cel care a edictat-o.** Curtea reamintește, în acest sens, Hotărârea nr. 23 din 9 noiembrie 2011, în care, interpretând articolul 116 alin. (4) din Constituție

în partea referitoare la obligația Parlamentului de a numi judecătorii Curții Supreme de Justiție, Curtea a statuat că:

„53. [...] legiuitorul și-a fixat prin lege termenul de 30 de zile pentru numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție.

[...]

55. Ținând cont de principiul constituțional al legalității într-un stat de drept, *Parlamentul are obligația constituțională să respecte termenul fixat prin lege*, urmând să dea dovadă de celeritate la examinarea propunerilor Consiliului Superior al Magistraturii, deoarece de aceasta depinde funcționalitatea puterii judecătorești.”

54. Curtea menționează că, în calitate de garant al respectării Constituției, aceasta va veghea asupra acțiunilor Parlamentului care afectează valorile constituționale, în special asupra respectării legilor care dezvoltă dispozițiile constituționale și care reglementează instituțiile esențiale pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale.

- *Rolul Avocatului Poporului (Ombudsmanului) în protecția și promovarea drepturilor omului*

55. Curtea reține că instituția Ombudsmanului (Avocatul Poporului) joacă un rol fundamental în consolidarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului.

56. Curtea menționează că instituția Ombudsmanului este garantul dezvoltării democratice, constituind una dintre autoritățile mediatore între societate și stat, în vederea asigurării dialogului și a respectării valorilor universale privind drepturile și libertățile omului.

57. Instituția Ombudsmanului poate acționa ca mecanism al responsabilității democratice, promovând astfel progresul drepturilor omului într-un stat, și poate fi considerată o instituție cu responsabilitate orizontală în guvernările democratice.

58. Rolul Ombudsmanului trebuie să constea în îmbunătățirea responsabilității administrative a guvernanților, prin analiza imparțială și obiectivă a comportamentului administrației publice, prin recomandările *de lege ferenda* și inclusiv prin acțiuni în fața justiției.

59. Prin activismul său, Ombudsmanul dintr-o societate democratică trebuie să lupte pentru consolidarea mecanismelor de responsabilizare a tuturor actorilor implicați în protecția drepturilor fundamentale, facilitând astfel realizarea unei bune guvernări într-un stat de drept.

60. Având în vedere rolul acestei instituții, Curtea menționează că pentru a-și îndeplini în mod adecvat misiunea, funcția de Ombudsman trebuie ocupată de o personalitate cunoscută și activă în dialogul dintre societate și autorități.

61. În acest context, Curtea reține că, potrivit *Recomandării 1615 (2003) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind instituția*

ombudsmanului, pentru *funcționarea acestei instituții este vital ca persoana care ocupă funcția de Ombudsman să fie cunoscută și respectată.*

62. Curtea reține că, la 3 aprilie 2014, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o nouă Lege cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Potrivit articolului 1 alin. (1) al acestei legi, Avocatul Poporului asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

63. Potrivit legii, în Republica Moldova există doi Avocați ai Poporului, unul dintre care este specializat în problemele de protecție a drepturilor și libertăților copilului.

64. Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizarea, la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale și de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

- Drepturile copilului ca prioritate

65. Curtea reține că, potrivit articolului 49 din Constituție, statul ocrotește copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

66. Drepturile copiilor sunt protejate în mod egal și la nivel internațional sau regional.

67. Reglementările și, implicit, principiile generale care reies din *Convenția internațională cu privire la drepturile copilului de la New York din 1989* constituie un suport normativ ferm pentru protecția drepturilor copiilor, reflectând concomitent și indicatorii fundamentali ce permit evaluarea sistemelor juridice la nivel național.

68. Convenția din 1989 a fost concepută pentru a promova și a difuza o nouă viziune asupra copilului în calitatea sa de deținător de drepturi, iar statul este, în virtutea Convenției, deținătorul obligațiilor în materia protecției copilului, adoptând proceduri și facilitând exercitarea garanțiilor copiilor prin intermediul mecanismelor, în speță, al profesioniștilor care să le asigure. Din acest moment, recunoașterea drepturilor s-a extins și s-a confirmat prin alte instrumente internaționale și în sistemele juridice naționale, inclusiv în constituții (*Raport privind protecția drepturilor copilului: norme internaționale și constituții naționale, adoptat de către Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 98-a sesiuni plenare din 21-22 martie 2014*).

69. Potrivit *Observației nr. 14 (2013) a Comitetului drepturilor copilului al ONU*, statele trebuie să se asigure că este protejat interesul superior al copilului și să ia toate măsurile concrete pentru asigurarea acestui drept, inclusiv prin intermediul profesioniștilor calificați care lucrează în domeniu.

70. La nivel regional, Consiliul Europei a elaborat un arsenal impresionant de norme în materia protecției drepturilor copilului, inclusiv un număr de convenții la care este parte și Republica Moldova (Convenția europeană a drepturilor omului, Carta socială europeană revizuită, Convenția europeană privind statutul juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, Convenția europeană privind recunoașterea și executarea deciziilor în materia supravegherii copiilor și restabilirii supravegherii copiilor, Convenția privind protecția copiilor contra exploatării și abuzului sexual).

71. Obiectivul unui sistem juridic în interesul copilului trebuie să urmărească acordarea sprijinului prin intermediul specialiștilor competenți. În conformitate cu *Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului, adoptate la 17 noiembrie 2010*, statele trebuie să se asigure că „toți specialiștii care lucrează cu copiii în cadrul sistemelor judiciare beneficiază de sprijinul și formarea adecvată, precum și de orientări practice cu scopul de a garanta și de a pune în aplicare în mod corespunzător drepturile copilului, în special în momentul evaluării interesului superior al copiilor în toate tipurile de proceduri care îi vizează pe aceștia în mod direct sau indirect.” Protecția drepturilor copilului a devenit o valoare în cadrul politicilor Consiliului Europei, în acest sens fiind adoptate Strategia Consiliului Europei privind drepturile copilului (2012-2015) și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia.

72. Promovarea și protecția drepturilor copilului figurează și printre obiectivele Uniunii Europene, prioritatea cărora s-a consolidat prin *Tratatul privind Uniunea Europeană*, care a reglementat expres în articolul 3 (ex-articolul 2 TUE) alin. (3) că „Uniunea [...] promovează [...] protecția drepturilor copilului.” Aceste drepturi sunt, de altfel, înscrise și în *Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene*, care în articolul 24 alineatul (2) prevede: „În toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial.”, ceea ce face din interesul superior al copilului o prioritate pentru autoritățile publice și pentru actorii privați.

73. Afară de cadrul general de protecție a drepturilor copilului, standardele internaționale și europene solicită instituirea mecanismelor de asigurare a protecției drepturilor copiilor prin numirea în aceste funcții a unor **profesioniști calificați. Subiectul competenței profesionale, al pregătirii, supervizării și responsabilității specialiștilor presupune o pregătire profesională adecvată și permanentă în domeniul drepturilor copilului.**

74. Aceste exigențe se regăsesc în standardele internaționale și europene, printre care și *Observația generală nr.2 a Comitetului ONU pentru drepturile copilului, privind rolul instituțiilor naționale independente de apărare a drepturilor omului în protecția și promovarea drepturilor*

copilului din 2002, potrivit căreia „[...] fiecare stat trebuie să organizeze o instituție națională de apărare a drepturilor omului investită cu responsabilitatea promovării și protejării drepturilor copilului. [...] această instituție, indiferent de modul ei de organizare, trebuie să aibă capacitatea de a supraveghea, promova și proteja drepturile copilului în mod independent și eficace.”; Orientările Uniunii Europene pentru promovarea și protecția drepturilor copilului din 2007 obligă statele să îmbunătățească procesul și structurile de monitorizare prin „crearea capacităților de observare, inclusiv prin crearea de instituții naționale independente în domeniul drepturilor copiilor, cum ar fi Ombudsmanul”; Programul Uniunii Europene în materia drepturilor copilului din 2011 prevede „intervenția profesioniștilor experimentați și competenți [...] în protecția copiilor”; în conformitate cu Principiile de la Paris privind statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului, trebuie consolidată activitatea instituțiilor cu atribuții în protecția și promovarea drepturilor omului, în special cea a Ombudsmanului.

75. Pornind de la raționamentele *supra*, *Recomandările Comitetului ONU pentru drepturile copilului din 2009*, formulate față de Republica Moldova, au ținut să evidențieze că „14. [...] statul parte trebuie să revizuiască statutul și eficiența instituției Avocatului Poporului în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului, luând în considerare și criteriile prevăzute în Principiile de la Paris. [...] Comitetul recomandă ca statul parte, în concordanță cu recomandările anterioare, să realizeze în continuare eforturi pentru înființarea unei instituții independente a Avocatului Copilului.”

76. Și *Recomandările formulate în urma examinării Republicii Moldova prin prisma mecanismului UPR*, în cadrul celei de-a 19 sesiuni a Consiliului ONU pentru drepturile omului din perioada 14-16 martie 2012, au evidențiat necesitatea respectării drepturilor copiilor, fără nici o discriminare, și acordarea prerogativelor necesare Ombudsmanului care activează în acest domeniu.

77. Drept urmare, mecanismul de protecție a drepturilor copilului prin intermediul Avocatului Poporului cu competențe în materie trebuie să nu aibă un caracter strict formal, de dragul unui răspuns pentru cerințele internaționale, ci să presupună eficiență, astfel încât să se răspundă exigențelor și necesităților de protecție a drepturilor copilului.

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

78. Curtea subliniază că garantarea efectivă a drepturilor omului reprezintă rațiunea existenței sale. În consecință, ea va acționa întotdeauna pentru realizarea acestui deziderat.

79. Curtea accentuează rolul fundamental al Avocatului Poporului pentru protejarea efectivă a drepturilor omului și importanța ocupării acestei funcții de către o persoană competentă în domeniul protecției drepturilor omului.

80. Potrivit articolului 1 alin. (2) al legii, Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.

81. În aplicarea principiilor menționate mai sus, Curtea va verifica respectarea criteriilor stabilite de lege la numirea în funcție a Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.

82. Curtea observă că articolul 6 din Legea nr. 52 din 3 aprilie 2014 prevede condițiile de eligibilitate pentru funcția de Avocat al Poporului, astfel încât Avocat al Poporului poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe: a) este cetățean al Republicii Moldova; b) are capacitate deplină de exercițiu; c) deține diplomă de licență sau echivalentul acesteia; d) are o vechime în muncă de cel puțin 10 ani și o **activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului**; e) se bucură de o reputație ireproșabilă; f) cunoaște limba de stat.

83. Cu referire la cerințele cuprinse la literele a), b), c), e), Curtea menționează că acestea sunt condiții obiective, care urmează a fi probate prin documentele justificative.

84. În privința condițiilor de la litera d) „vechime în muncă de cel puțin 10 ani și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului”, Curtea observă că doar prima dintre acestea este obiectivă. Vechimea în muncă de 10 ani poate fi dovedită prin prezentarea carnetului de muncă sau a contractelor civile de prestare a unor servicii de către persoana care urmează a fi numită în funcția de Avocat al Poporului. În privința celei de-a doua condiții – **activitatea notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului** – Curtea observă că aceasta nu are o obiectivitate stabilită. Respectarea ei va fi verificată de către Curte, avându-se în vedere situația de fapt prezentată în CV-ul înaintat Comisiei parlamentare speciale pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului. Curtea prezumă veridicitatea informațiilor prezentate în acest CV.

85. Pentru a putea constata respectarea condiției *activității notorii* în domeniul apărării și promovării drepturilor omului, Curtea trebuie să se pronunțe cu privire la semnificația termenului „**notoriu**”, așa cum o impune interpretarea juridică textuală. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române (ediția a II-a, ed. Univers enciclopedic, București, 1998, p. 700), „notoriu” înseamnă „cunoscut de multă lume, știut de toți; remarcabil, renumit”. De asemenea, Black’s Law Dictionary (ediția a VIII-a, 2004, rev. de Bryan A. Garner, p. 3377) definește termenul „notoriu” drept „ceva/cineva cunoscut și despre care se vorbește în general, [...]”.

86. Curtea reține, așadar, că notorietatea în domeniul apărării și promovării drepturilor omului este o însușire a persoanei care dorește să ocupe funcția de Avocat al Poporului. În speță, această însușire presupune ca acest candidat **să fie cunoscut de un număr mare de persoane ca activând în domeniul drepturilor omului, prin apărarea și promovarea lor.**

87. Notorietatea în materie de apărare și promovare a drepturilor omului poate fi dovedită inclusiv prin **pledarea** unor cauze pentru garantarea unor drepturi ale omului în fața instanțelor naționale sau internaționale, atunci când aceste drepturi sunt încălcate; prin **luarea de poziție publică**, atunci când respectarea drepturilor omului nu este o prioritate pentru autorități sau când respectarea lor este nesocotită în totalitate; prin **organizarea de manifestații publice** – în conformitate cu legea – pentru prevenirea unor încălcări ale drepturilor omului; prin **organizarea de conferințe**, seminare, mese-rotunde ș.a. cu privire la materia drepturilor omului și importanța respectării lor; prin **conceperea** de propuneri legislative menite să garanteze de o manieră mai eficientă drepturile omului; prin **exemplul de activism public** politic și moral dat întregii societăți în materie de promovare a drepturilor omului; prin **activitatea științifică** în domeniile dreptului constituțional și al drepturilor omului; prin **recunoașterea** ca atare a acestei activități de către organizațiile internaționale care luptă pentru protecția drepturilor omului etc.

88. Curtea reține că necesitatea notorietății este determinată de faptul că instituția Avocatului Poporului, și implicit a Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului, este garantul dezvoltării democratice, constituind una din autoritățile mediatore între societate și stat, în vederea asigurării dialogului și a respectării valorilor universale privind drepturile și libertățile omului.

89. Curtea menționează că, având în vedere importanța funcției de Avocat al Poporului pentru o societate democratică, notorietatea trebuie consolidată și de o bună cunoaștere a materiei drepturilor omului.

90. Curtea subliniază că **profesionalismul și notorietatea constituie două elemente-cheie care fac ascultată această persoană de către celelalte autorități și instituții ale statului.**

91. Prin raportarea acestor exigențe la prevederile articolului 1 alin. (3) din Constituție privind obligativitatea respectării legilor, Curtea subliniază că notorietatea nu trebuie verificată într-un mod evaziv, fără o analiză consistentă.

92. În speță, Curtea observă legătura vagă dintre domeniile în care este specializat Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, numit prin Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015, cu materia drepturilor omului. Curtea atenționează că nu se poate deduce existența unei activități notorii în domeniul apărării și promovării drepturilor omului din simpla participare la un seminar de consolidare a cunoștințelor privind Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la un atelier practic cu privire la rolul

parlamentelor naționale în procesul de integrare europeană, la o masă rotundă privind flagelul corupției, la câteva conferințe având ca obiect managementul public etc. **Aceste participări nu semnifică o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului, inclusiv în promovarea drepturilor copilului, în sensul Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014.**

93. De asemenea, fără a nega calificările profesionale ale dnei Ecaterina Burlacu, Curtea menționează că activitatea din cadrul Direcției Generale Juridice a Secretariatului Parlamentului, chiar dacă este de durată (10 ani), nu poate fi echivalată cu o activitate notorie în domeniul promovării și apărării drepturilor omului.

94. Curtea reține că noțiunea de „activitate notorie” nu se circumscrie duratei activității persoanei, ci exprimă evaluarea și aprecierea profesională a persoanei.

95. Din analiza circumstanțelor particulare ale cauzei, **Curtea nu poate constata îndeplinirea condiției activității notorii în domeniul apărării și promovării drepturilor omului, în general, și a drepturilor copilului, în special.**

96. Curtea menționează că numirea în funcția de Avocat al Poporului a unei persoane care nu întrunește condițiile legale subminează principiile democrației și statului de drept. Promovarea în această funcție importantă pentru asigurarea respectării drepturilor omului a unei persoane care nu întrunește condițiile necesare de experiență și notorietate poate compromite principiile legalității, egalității, imparțialității și democrației, în baza cărora activează Avocatul Poporului. Această situație poate conduce la ineficiența instituției Avocatului Poporului.

97. Curtea reține că această opinie a fost împărtășită și de către ONG-urile interveniente, în unanimitate.

98. Curtea atrage atenția asupra situației speciale a drepturilor copilului în Republica Moldova și ține să evidențieze rolul major pe care îl are Avocatul Poporului pentru drepturile copilului în garantarea efectivă a drepturilor copilului, dar și ideea respectării condițiilor legale de persoana chemată să ocupe această funcție importantă pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale.

99. Instrumentul principal al Ombudsmanului îl constituie autoritatea lui, prin care se impune cu forța argumentării și a criticii, cu receptivitatea și sprijinul tuturor autorităților publice, cu suportul din partea societății civile. Din acest motiv, **Curtea consideră că notorietatea Ombudsmanului trebuie să fie a fortiori expresia autorității sale. Există o deosebire fundamentală între a avea autoritate și a fi o autoritate. Exercițarea formală a autorității nu implică în mod firesc impunerea autorității prin personalitatea persoanei.**

100. Curtea reține că principiul legalității are drept consecință obligativitatea respectării legilor, inclusiv de către forul legislativ suprem al statului. Tentativa de atribuire a legitimității unei autorități care asigură

protecția drepturilor omului prin metode care ignoră legea constituie o încălcare a legii.

101. În contextul celor menționate, Curtea constată că la numirea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului Parlamentul nu a respectat prevederile legale referitoare la condițiile care urmează a fi întrunite de către candidat, acționând contrar principiului statului de drept, consacrat de articolul 1 alin. (3) din Constituție.

102. Curtea îndeamnă Parlamentul și organismele sale cu atribuții în domeniu să acționeze cu **prudență în selectarea, evaluarea și numirea candidaților pentru postul de Avocat al Poporului**. Numirea unei persoane într-o funcție care presupune garantarea drepturilor și libertăților fundamentale și respectarea legilor juste nu poate fi viciată de chiar nerespectarea dispozițiilor legale prevăzute pentru aceasta.

Pentru aceste motive și în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 60, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea domnului Anatol Șalaru, deputat în Parlament.
2. *Se declară neconstituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului.
3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE